

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
<https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

Original Research Article

The concept of Existentialism in Prostitution Literature of Thai Writers

แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย

Siripen Chaisanit^{1*}, & Phrakhrupalad Suwaddhanavisutdhisaragun²

ศิริเพ็ญ ชัยสนิท^{1*}, & พระครูปลัด สุธันวิสสุทธิสารคุณ²

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Siripen Chaisanit *

ศิริเพ็ญ ชัยสนิท*

Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Email: Siripen_Chaisanit@gmail.com

2. Phrakhrupalad Suwaddhanavisutdhisaragun

พระครูปลัด สุธันวิสสุทธิสารคุณ

Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Email: maghavin.pur@mbu.ac.th

คำสำคัญ:

แนวคิดอัตถิภาวนิยม, วรรณกรรมโสเภณี, นักเขียนไทย

Keywords:

Concept of Existentialism, Prostitution Literature, Thai Writers

Article history:

Received: 21/04/2025

Revised: 13/07/2025

Accepted: 20/07/2025

Available online: 12/08/2025

How to Cite:

Chaisanit, S. & Suwaddhanavisutdhisaraguna, P. (2025). The concept of Existentialism in Prostitution Literature of Thai Writers. *Journal of Dhamma for Life*, 31(3), 219-235.

ABSTRACT

This research aims to 1) study the concept of existentialism, 2) study the literature of prostitutes by Thai writers, 3) analyze the concept of existentialism in the literature of prostitutes by Thai writers, and 4) critique the concept of existentialism in the literature of prostitutes by Thai writers. This is a documentary study focusing on the concept of existentialism in the literature of prostitutes by Thai writers.

The research results found that 1. Sartre's existentialism gives great importance to freedom. He said that man is freedom. The human condition and freedom are inseparable. Man is the one who determines his own destiny. Therefore, each person's life does not depend on the inspiration of any gods or prophets. No supernatural being can determine his destiny. The meaning of a person's life depends on the decision and action of that person. 2. The literature of prostitutes by Thai writers shows the literary excellence of the author. A total of 3 works of prostitutes from 3 writers: Ying Kon Chuea by K. Surangkhanang, Sanimsroi by Rong Wong Sawang, and Lueam Salap Lai by Kritsana Asoksin. 3. Analyze the concept of existentialism in literature, linking it to Sartre's philosophy of state and emptiness, freedom and responsibility, love and sexual relationships, and suffering. 4. Criticize the concept of existentialism in literature. The story of prostitutes in society is still in a state of neither swallowing nor spitting out, whether to accept the legitimacy of the existence of prostitutes, even if it is said in terms of philosophical freedom.

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai Journal Citation Index Centre

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดอัตถิภาวนิยม 2) เพื่อศึกษาวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย 3) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย 4) เพื่อวิจารณ์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร โดยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย

ผลการวิจัยพบว่า 1.แนวคิดอัตถิภาวนิยมของชาตรีให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับเรื่องเสรีภาพ เขากล่าวว่ามนุษย์คือเสรีภาพ สภาวะความเป็นมนุษย์และเสรีภาพเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ มนุษย์คือผู้กำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ชีวิตของแต่ละคนจึงไม่ขึ้นอยู่กับการดลบันดาลของเทพเทวาหรือศาสดาองค์ใด ไม่มีสิ่งเหนือธรรมชาติอื่นใดมาเป็นผู้กำหนดชะตาได้ ชีวิตของใครจะมีความหมายอย่างไร ย่อมอยู่ที่การตัดสินใจเลือกการกระทำของมนุษย์ผู้นั้นเอง 2. วรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย ที่แสดงความเป็นเลิศทางด้านวรรณกรรมของผู้ประพันธ์ ผลงานวรรณกรรมโสเภณีทั้งหมด 3 เรื่องจากนักเขียน 3 ท่าน ได้แก่เรื่อง หญิงคนชั่ว ของ ก. สุรางคนางค์ สนิมสร้อย ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ และเลื่อมสลับลาย ของกฤษฎา โอศกสิน 3. วิเคราะห์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรม เชื่อมโยงกับปรัชญาของชาตรีเรื่อง ภาวะและความว่างเปล่า เสรีภาพและความรับผิดชอบ ความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ กับ ความทุกข์ 4.วิจารณ์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรม เรื่องราวของโสเภณีในสังคมยังอยู่ในสถานะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก ที่จะยอมรับความชอบธรรมในการมีอยู่ของโสเภณี แม้จะกล่าวในเชิงเสรีภาพทางปรัชญา

บทนำ

โสเภณีในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานนับร้อยปีและเป็นปัญหาสำคัญที่ยากแก่การป้องกันหรือทำให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย แม้ว่าภาครัฐจะใช้มาตรการในทุก ๆ ด้านมาแล้วก็ตาม โสเภณีจึงเป็นสิ่งที่สังคมเห็นว่าเป็นปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ แต่ก็มิได้ทำให้สังคมแตกสลายลงแต่อย่างใด (อรสา แสงเงิน, 2564: 113) หากแต่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เราพบเห็นได้ทุกรูปแบบและมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคมวัฒนธรรม และผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้ถูกเรียกขานด้วยชื่อที่แตกต่างกันออกไปมากมาย เช่น คณิกา หญิงงามเมือง กะหรี่ อีตัว เป็นต้น (ยศ สันตสมบัติ, 2536: 16) ผู้หญิงที่อยู่ในแวดวงนี้บางคนมาด้วยความสมัครใจ บางคนก็ถูกหลอกลวงขู่เชื้ญให้มาเป็น หรือที่ชั่วร้ายไปกว่านั้นถูกรวบครว้ผลักใส่ให้เข้าสู่อาชีพนี้โดยเลือกไม่ได้ ส่วนเหตุปัจจัยสำคัญที่ผลักดันผู้หญิงเหล่านี้เข้าสู่เส้นทางการค้าประเวณี ก็คือปัญหาทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสาเหตุทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ความล้มเหลวในชีวิตสมรส เลียนแบบความฟุ้งเฟ้อของผู้อื่น และอีกหลากหลายปัจจัยประกอบกัน (วิริยา ถาวรชัยสิทธิ์, 2547: 2) ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้ไม่เพียงปรากฏอยู่ในโลกของความเป็นจริงทางสังคมเท่านั้น หากแต่ยังโลดแล่นอยู่ในโลกวรรณกรรมของไทยมาทุกยุคทุกสมัยด้วย วรรณกรรมย่อมสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม เพราะว่าสังคมมีส่วนสร้างจินตนาการและความรู้สึกของนักเขียน วรรณกรรมและสังคมย่อมมีอิทธิพลต่อกัน (ดวงมน จิตรจํานงค์, 2523: 56) วรรณกรรมจึงมีความสำคัญสำหรับมนุษย์ ในฐานะเป็น

แหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรมอันสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะในด้านการสะท้อนวัฒนธรรมแห่งชีวิตของบุคคลในสังคมทุกยุคทุกสมัย (วนิดา บำรุงไทย, 2544: 161-166) และนวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่เสนอเรื่องราวหรือภาพชีวิตของผู้คนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างแนบเนียนกว่าวรรณกรรมในรูปแบบอื่น ๆ (นพมาศ พวงสุวรรณ, 2545: 83) โดยฉายให้เห็นภาพความเป็นจริงของสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวการเมือง เศรษฐกิจ แนวคิดค่านิยม ตลอดจนวัฒนธรรมอื่น ๆ เราจึงได้เห็นเรื่องราวของผู้คนหลากหลายปรากฏอยู่ในนวนิยายแต่ละเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของคนดีที่สังคมยกย่องเชิดชู วีรบุรุษผู้กล้าหาญ หรือเรื่องราวของคนต่ำต้อยด้อยค่าในสายตาผู้อื่น ไปจนถึงคนในมุมมืดของสังคมอย่างโสเภณี ผู้หญิงที่ถูกสังคมตำหนิให้อยู่ในโลกอันน่าละอาย ต้องกลายเป็นกลุ่มคนในพื้นที่ชายขอบสังคมที่ไม่อาจจะเปิดเผยสถานะของตนได้อย่างเต็มภาคภูมิในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

เห็นได้ว่า ชีวิตของตัวละครที่เป็นโสเภณีย่อมมีรากฐานมาจากชีวิตของโสเภณีในโลกแห่งความจริง เพราะวรรณกรรมเป็นโลกสมมติที่ผู้แต่งสร้างขึ้นโดยอิงโลกแห่งความจริงในประสบการณ์ของตน (เจตนา นาควัชร, 2542: 35) เรื่องราวของโสเภณีจัดเป็นวัตถุดิบชั้นดีให้นักเขียนเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างงานประพันธ์ออกมาไม่น้อย การสะท้อนภาพการดำรงชีวิตของผู้หญิงที่จำหนต้องถูกหยามศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ให้ปรากฏในโลกของวรรณกรรมราวกับมีเลือดเนื้อและชีวิตได้นั้น นักเขียนต้องใช้เวลาใคร่ครวญและเฝ้าสังเกตชีวิตของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองมาแล้วอย่างละเอียดลออ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเกี่ยวกับโสเภณีในแง่มุมต่าง ๆ อันเป็นฉากหลังของเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวรรณกรรมประเภทนี้ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของตัวละคร อันเป็นดังกระจกบานเล็กที่สะท้อนภาพส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างมีมิติ อย่างเช่นชีวิตของ “รีน” ที่ถูกหลอกให้ไปเป็นโสเภณีในช่อง ในเรื่องหญิงคนชั่ว ของ ก. สุรางคนางค์ ชีวิตของบรรดาโสเภณี แม่เล้าแมงดา และแขกที่มาซื้อบริการ ในเรื่องสนิมสร้อย ของรงค์ วงษ์สวรรค์ หรือชีวิตของ “พาโล” ที่เลือกอาชีพขายบริการทางเพศเพื่อแลกกับความสุขสบายในชีวิต ในเรื่องเลื่อมสลับลาย ของกฤษณา อโศกสิน ก็ล้วนตีแผ่ให้เราเห็นความเป็นมนุษย์ได้อย่างถึงแก่นไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบ

ฌอง ปอล ซาทร์ (Jean-Paul Sartre) เป็นนักปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) คนหนึ่งที่มีความสำคัญกับมนุษย์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะด้านปัจเจกภาพ กล่าวคือ มองมนุษย์แต่ละคนในแง่ที่ว่า มีความรู้สึก มีความปรารถนา เป็นแรงขับเคลื่อนชีวิต (จินตนา ดำรงเลิศ, 2548: 100) มนุษย์แต่ละคนจึงมีความแตกต่างกันทั้งความสามารถในการตั้งความปรารถนาหรือสร้างความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ (Intentionality) และความสามารถในการปฏิเสธ (Negation) คุณสมบัติเหล่านี้เองที่ทำให้มนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถนิยามได้ เป็นสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ ต้องมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และไม่ได้ถือว่ามีจุดหมายปลายทาง ชะตากรรมของมนุษย์อยู่ในกำมือของตนเองมิใช่อื่นใด เพราะมนุษย์คือสิ่งมีชีวิตที่-อยู่-ใน-โลก (Being-in-the-world) ซึ่งสัมพันธ์กับโลกผ่านร่างกายที่แน่นทึบเหมือนวัตถุและจิตที่ว่างเปล่าปราศจากสิ่งใด ความว่างเปล่านี้เองที่ทำให้มนุษย์มีอิสระที่จะปั้นแต่งชีวิตของตนให้เป็นไปอย่างไรก็ได้ ฉะนั้น ซาทร์จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับเรื่องเสรีภาพ ด้วยเห็นว่า การมีเสรีภาพที่แท้จริงเป็นการยกย่องความเป็นมนุษย์ไว้สูงสุด แต่ละคนเป็นผู้รับผิดชอบชีวิตของตนเองไว้เพียงผู้เดียว เป็นผู้สร้างคุณค่าในชีวิตตนเอง เป็นผู้ให้ความหมายกับทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว ไม่มีสิ่งภายนอก

อื่นใดจะมาทำหน้าที่เหล่านี้แทนตัวเราได้ ทั้งนี้เพราะ “การดำรงอยู่มีมาก่อนสาระ” (Existence precedes essence) ดังนั้น ความดีความชั่วทั้งปวงจะไม่ก่อเกิดขึ้นมาเลยถ้าหากไม่มีมนุษย์ แต่เสรีภาพอันเต็มเปี่ยมนี้ อีกด้านหนึ่งกลับเป็นภาระรับผิดชอบอันหนักอึ้งที่มนุษย์ต้องแบกไว้ ด้วยเหตุนี้จึงมีคนหวาดกลัว ไม่กล้ายอมรับภาระนี้ แล้วหันไปยึดถือกฎกรอบใด ๆ อย่างไม่ลืมหูลืมตา แต่การกระทำเช่นนี้เป็นการ “หลอกตนเอง” (ธารทิพย์ แก้วทิพย์, 2564: 97) อันเป็นลักษณะของการละทิ้งเสรีภาพที่มีอยู่ของตนลงไปอย่างสิ้นเชิง จึงกล่าวได้ว่า เส้นทางของเสรีภาพ เป็นเส้นทางที่ยากลำบาก ไม่มีคำตอบพร้อมไว้ให้แก่ชีวิตของแต่ละคน ทุกคนต้องหาทางออกด้วยตัวเอง ต้องรับผิดชอบที่จะเลือกทางชีวิตของตน อาจมีกับดัก หลุมพราง ขวากหนาม ลำน้ำเชี่ยวกรากขวางหน้าอยู่ แต่มนุษย์ผู้ต้องดำรงอยู่อย่างพุงทะยานไปข้างหน้าต้องฝ่าข้ามไปได้ (ธารทิพย์ แก้วทิพย์, 2564: 97) เพราะมนุษย์ต้องดำเนินไปตามวิถีทางทุกขณะเวลา มนุษย์จึงไม่ใช่สิ่งสมบูรณ์แต่เป็นสิ่งที่สัมพัทธ์ และจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีการแสวงหาจุดมุ่งหมายสูงส่งให้แก่ตนเองอยู่ตลอดเวลา ไม่มีโลกอื่นใดให้แสวงหา มีแต่เพียงโลกของมนุษย์ อันเป็นโลกแห่งปัจเจกภาพ

ชาตร์เชื่อว่า ปรัชญาและวรรณกรรมเป็นงานที่เกื้อกูลกันและกัน ปรัชญาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความจริงด้วยวิธีการของเหตุผล ส่วนวรรณกรรมเป็นสื่อกลางช่วยนำความจริงที่ค้นพบนี้มาแสดงออกในรูปลักษณะที่มองเห็นได้ โดยผ่านตัวละครต่าง ๆ ที่มีชีวิตโลดแล่นไปตามเนื้อหาที่สร้างขึ้น (พินิจ รัตนกุล, 2549: 105) ดังนั้น ภาพชีวิตของตัวละครทั้งหลายในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทยที่ยกขึ้นมาวิเคราะห์นี้ จึงเป็นสื่อแสดงให้เห็นตัวอย่างการเลือกชีวิตหลาย ๆ แบบ ทั้งการใช้เสรีภาพไปในทางสร้างสรรค์ ก่อประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือการเดินทางที่ผิดพลาด ใช้เสรีภาพไม่ถูกทาง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการใช้เสรีภาพไม่ใช่เรื่องง่าย แม้แต่ผู้ที่การศึกษาสูง มีสติปัญญาสามารถใคร่ครวญเลือกทางเดินชีวิตที่ดียิ่งสำหรับตนเองแล้ว ก็ยังอาจต้องหลงวนเวียนเพื่อหาทางออกเป็นเวลานาน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงมิติความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในฐานะที่ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมโลกกับผู้อื่น (Being-for-others) ได้อย่างทรงพลัง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาเรื่อง แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย โดยศึกษาวิเคราะห์และวิจารณ์ในด้านความเป็นมนุษย์ และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน โดยอาศัยแนวคิดปรัชญาอัตถิภาวนิยมของฌอง ปอล ซาตร์เป็นกรอบแนวคิดสำคัญ ผ่านการศึกษาวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย เพื่อว่าอาจจะแสดงแนวคิดให้มนุษย์ได้สำรวจวิเคราะห์การใช้ชีวิตในปัจจุบันที่มากมีปัญหารสพันธ์ และสร้างมุมมองใหม่ให้สังคมประจักษ์ถึงความเท่าเทียมในคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของโสเภณีในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง อันเป็นสิ่งมีชีวิตที่-อยู่-ใน-โลกและอยู่-ร่วม-โลกเดียวกันกับเรา ตามแนวทางแห่งเสรีภาพที่ชาตร์ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

แนวคิดอัตถิภาวนิยมเป็นแนวปรัชญาที่ถือกำเนิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเจริญเติบโตอย่างเด่นชัดในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจความเป็นมนุษย์ผ่านมิติของการดำรงอยู่ (existence) มากกว่าการยึดถือระบบปรัชญาหรือกฎเกณฑ์สากล อัตถิภาวนิยมตั้งคำถามกับความหมายของชีวิต ความเป็นอิสระ และบทบาทของแต่ละบุคคลท่ามกลางโลกที่ว่างเปล่าหรือปราศจากคำตอบแน่นอน แนวคิดนี้เน้นย้ำว่า มนุษย์มิได้มี "สาระ" หรือ "แก่นแท้" ตั้งแต่แรก หากแต่ต้องค้นหาและสร้างความหมายให้กับตนเองผ่านการกระทำและการเลือกอย่างเสรี นักปรัชญาที่มีอิทธิพลสูงสุดในแนวคิดนี้คือ ฌอง ปอล ซาทร์ (Jean-Paul Sartre) ซึ่งเสนอว่า "การดำรงอยู่มาก่อนแก่นแท้" (existence precedes essence) หมายความว่า มนุษย์เกิดมาก่อนที่จะมีความหมายหรือหน้าที่ตายตัวใด ๆ และต้องรับผิดชอบในการสร้างตัวตนและความหมายของชีวิตด้วยตนเอง ซาทร์เห็นว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเสรีภาพโดยเนื้อแท้ และเสรีภาพนั้นมาพร้อมกับภาระในการเลือก การตัดสินใจ และการรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการกระทำนั้น (Sartre, 1943) แนวคิดของซาทร์เน้นย้ำว่า มนุษย์ไม่มีข้ออ้างจากสิ่งภายนอก เช่น พระเจ้า สังคม หรือชะตากรรม ในการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจของตน เพราะแม้การไม่เลือกใด ๆ เลย ก็ยังถือเป็นการเลือกอย่างหนึ่ง (Sartre, 1946) แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นถึงภาวะความโดดเดี่ยวและความวิตกกังวลที่มาพร้อมกับเสรีภาพ แต่นั่นเองคือความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง เมื่อแนวคิดนี้ถูกนำมาใช้วิเคราะห์ในบริบทของ ตัวละครในวรรณกรรม โดยเฉพาะตัวละครที่อยู่ชายขอบของสังคม เช่น โสเภณี ตัวละครเหล่านี้จึงอาจไม่เพียงแต่สะท้อนภาพของเหยื่อทางสังคมหรือศีลธรรมเท่านั้น หากแต่สามารถถูกมองในฐานะ "ปัจเจกบุคคล" ที่มีเสรีภาพในการกำหนดตนเองภายใต้บริบทที่ท้าทาย แม้ทางเลือกของพวกเขาจะถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรม แต่แนวคิดอัตถิภาวนิยมยังเปิดพื้นที่ให้เรามองเห็นการต่อสู้ของบุคคลเหล่านี้ในการสร้างความหมายให้ชีวิต แม้จะอยู่ในสถานะที่ถูกมองว่าต่ำต้อยหรือขัดแย้งกับค่านิยมกระแสหลัก

กล่าวคือ ตัวละครหญิงที่ถูกมองว่าเป็น "โสเภณี" อาจไม่ใช่เพียงเหยื่อของระบบชายเป็นใหญ่หรือสังคมบริโภคนิยมเท่านั้น แต่ยังสามารถถูกพิจารณาในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีจิตสำนึกในการเลือกทางชีวิต แม้ในบริบทที่ยากลำบาก ซึ่งเป็นการยืนยันหลักการของอัตถิภาวนิยมที่ว่ามนุษย์ต้องสร้างความหมายให้กับตนเอง แม้จะอยู่ในโลกที่ไร้สาระหรือไม่แน่นอน (Camus, 1942)

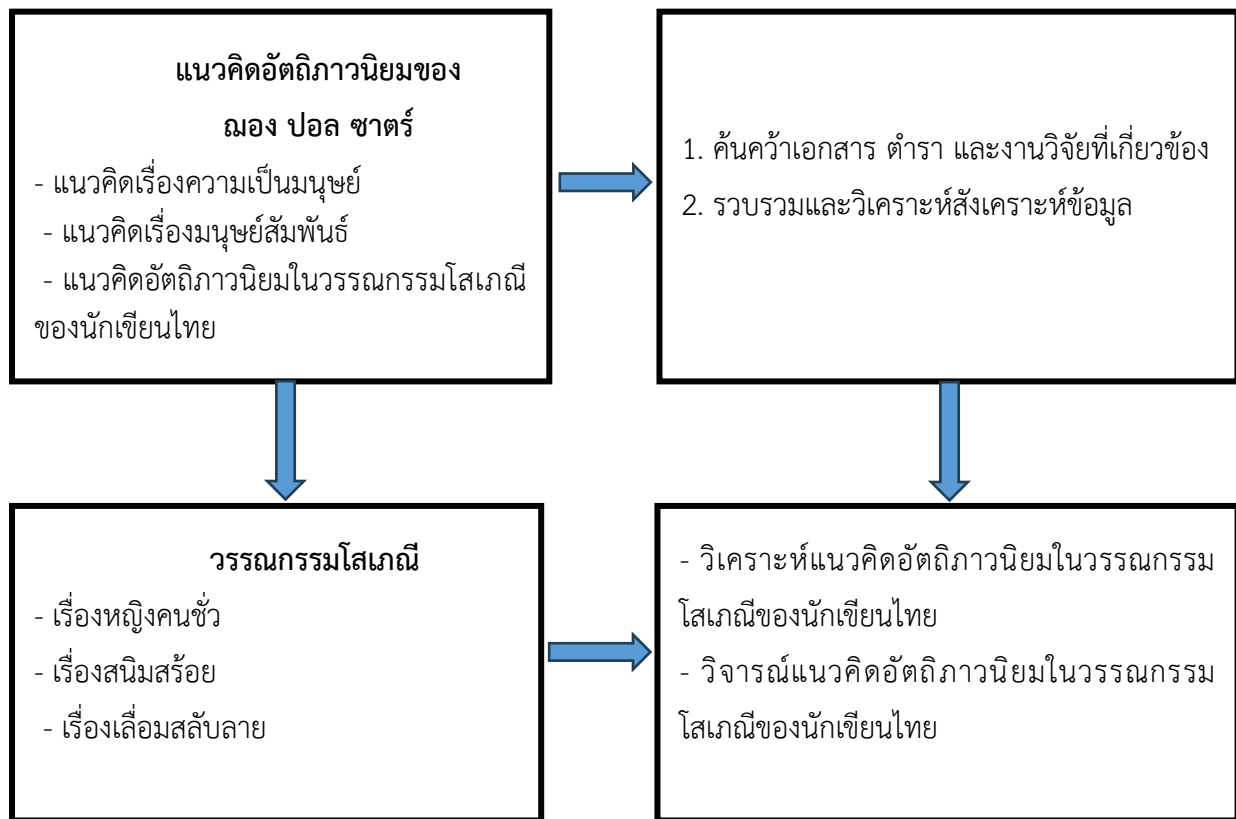
แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย

ในบริบทของวรรณกรรมไทย ตัวละครโสเภณีมักปรากฏในฐานะ "ผู้หญิงชายขอบ" ที่ถูกผลักไสออกจากขอบเขตของศีลธรรมและค่านิยมแบบอนุรักษนิยม อย่างไรก็ตาม หากมองผ่านเลนส์ของแนวคิดอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ตัวละครโสเภณีเหล่านี้ก็กลับเผยให้เห็นภาพของมนุษย์ที่ต่อสู้ดิ้นรนภายใต้ความไม่แน่นอนของ

โลก และต้องแบกรับภาระของการเลือกและการมีอิสระในสถานการณ์ที่จำกัด ซึ่งสะท้อนหัวใจสำคัญของแนวคิดอัตถิภาวนิยม ฌอง ปอล ซาทร์ (Jean-Paul Sartre) นักปรัชญาอัตถิภาวนิยมกล่าวว่า “การดำรงอยู่มาก่อนแก่นแท้” (existence precedes essence) นั่นคือ มนุษย์ไม่มีสาระหรือความหมายที่แน่นอนติดตัวมาแต่แรก หากแต่ต้องสร้างมันขึ้นมาเองผ่านการเลือกและการกระทำ (Sartre, 1946) ตัวละครโสเภณีในวรรณกรรมไทยหลายเรื่องจึงอาจไม่ได้เป็นเพียงผลผลิตของโครงสร้างสังคมหรือเหยื่อของวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่เท่านั้น หากแต่ยังเป็นปัจเจกบุคคล ที่พยายามนิยามชีวิตของตนเองภายใต้ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและศีลธรรม ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ ตัวละคร “สมพิศ” ในนวนิยายเรื่อง ผู้หญิงคนหนึ่ง ของ สุวรรณี สุคนธา ซึ่งเป็นตัวละครโสเภณีที่ไม่ได้ถูกเสนอในฐานะเหยื่ออย่างเดียว หากแต่ยังมีความคิด ความใฝ่ฝัน และจิตสำนึกในการเลือกทางชีวิตอย่างเสรี แม้จะต้องเผชิญกับผลลัพธ์อันเจ็บปวด สมพิศตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตที่สวนทางกับคุณค่าศีลธรรมของสังคม โดยมีได้ยึดโยงกับบาปบุญคุณโทษ แต่เป็นการตัดสินใจด้วยจิตสำนึกของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งสะท้อนหลักการสำคัญของอัตถิภาวนิยม นั่นคือ การรับผิดชอบต่อเสรีภาพของตนเองโดยไม่โยนความผิดให้กับโชคชะตาหรือสังคม (Camus, 1942) นอกจากนี้ ในเรื่องสั้น ด้วยเรือแห่งรัก ของโบทัน ยังนำเสนอภาพของโสเภณีในลักษณะที่ “มีศักดิ์ศรี” ภายใต้การตัดสินใจที่โลกภายนอกมองว่า “ผิด” โดยตัวละครเอกยังคงมีความรัก ความหวัง และความฝันที่สะท้อนถึงความเป็นมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ทั้งยังแสดงให้เห็นว่า แม้ในชีวิตที่สังคมมองว่า “ตกต่ำ” มนุษย์ก็ยังมีพลังในการเลือกและสร้างความหมายให้แก่ตนเอง วรรณกรรมเหล่านี้จึงมิใช่เพียงการนำเสนอภาพของความทุกข์ หรือการวิพากษ์วิจารณ์สังคมเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเวทีที่เผยให้เห็น ภาวะอัตถิภาวนิยม ของตัวละครหญิงชายขอบ ที่แม้จะถูกตีตรา แต่ยังมีศักยภาพในการคิด การเลือก และการมีอิสระในแบบของตนเองภายใต้บริบทที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซาทร์ที่ว่า “มนุษย์ถูกประณามให้มีอิสระภาพ” (Sartre, 1946) การอ่านวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทยผ่านแนวคิดอัตถิภาวนิยมจึงทำให้เราเข้าใจตัวละครหญิงเหล่านี้อย่างลึกซึ้งในฐานะ “มนุษย์” มากกว่าปรากฏการณ์ทางศีลธรรม การเมือง หรือสังคม เพราะเบื้องหลังอาชีพที่ถูกตีตราเหล่านี้คือความพยายามในการมีชีวิตอย่างมีความหมาย แม้จะอยู่ในโลกที่ไม่ให้ความหมายใด ๆ ก็ตาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยตามหลักการตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล หรือตัวแปรต้น และตัวแปรตาม สามารถเขียนเป็นรูปภาพได้ดังนี้

แผนรูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดอัตถิภาวนิยม
2. เพื่อศึกษาวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย
3. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย
4. เพื่อวิจารณ์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย

สมมติฐานการวิจัย

วรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทยสะท้อนแนวคิดอัตถิภาวนิยม โดยผ่านการนำเสนอภาวะของตัวละครที่เผชิญหน้ากับเสรีภาพ การเลือก การรับผิดชอบ และความรู้ความหมายของชีวิตสามารถสะท้อนความเป็นมนุษย์ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดย

อาศัยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อค้นหาความหมาย แนวคิด และสาระสำคัญที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี โดยมุ่งเน้นการอธิบายเชิงลึกผ่านกรอบแนวคิดอัตถิภาวนิยม (Existentialism) การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ ดังนี้

เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ วรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทยที่เป็นเป้าหมายในการวิจัย ซึ่งอาจอยู่ในรูปของนวนิยาย เรื่องสั้น หรือบทละครที่มีตัวละครโสเภณีเป็นแกนหลักของเรื่อง รวมถึงข้อเขียนหรือผลงานของนักปรัชญาอัตถิภาวนิยม อาทิ ฌอง ปอล ซาร์ตร์ (Jean-Paul Sartre), อัลแบร์ กามูส์ (Albert Camus), และมาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ รวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอัตถิภาวนิยมและวรรณกรรมโสเภณี ตลอดจนงานวิเคราะห์วิจารณ์จากนักวิชาการในด้านวรรณคดี วรรณกรรมศึกษา ปรัชญา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาและตีความเนื้อหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรอบแนวคิดอัตถิภาวนิยมเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์
2. พิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรม เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร สำนวนภาษา สัญลักษณ์ และบริบททางสังคม เพื่อค้นหาประเด็นที่สะท้อนแนวคิดอัตถิภาวนิยม เช่น ความโดดเดี่ยว เสรีภาพ การเลือก การรับผิดชอบ และความไร้แก่นสารของชีวิต
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นที่พบในวรรณกรรมแต่ละเรื่อง เพื่อหาความเหมือน ความต่าง หรือแนวโน้มร่วมที่สามารถสะท้อนปรัชญาอัตถิภาวนิยมในบริบทของวรรณกรรมไทย
4. สังเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปเชิงแนวคิด และเป็นพื้นฐานในการอภิปรายหรือวิจารณ์ในบทถัดไป

ขั้นการนำเสนอผลการวิจัย

หลังจากวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะเรียบเรียงและจัดทำรายงานผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยมีลำดับขั้นดังนี้

1. นำเสนอข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ พร้อมอภิปรายผลการวิจัยในเชิงลึก
2. อธิบายถึงแนวคิดอัตถิภาวนิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย ทั้งในแง่เนื้อหาและบริบททางสังคม
3. วิเคราะห์และประเมินความเหมาะสมของการนำเสนอแนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมดังกล่าว โดยพิจารณาทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน
4. เสนอข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต ทั้งในเชิงเนื้อหา วิธีวิทยา หรือแนวทางการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในบริบททางวิชาการและสังคม

ผลการวิจัย

แนวคิดอัตถิภาวนิยม

จากการศึกษาปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) พบว่า แนวคิดหลักของปรัชญานี้ให้ความสำคัญกับการดำรงอยู่ของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล โดยมุ่งเน้นการใช้เสรีภาพในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง ควบคู่กับการแบกรับความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการเลือกนั้น หนึ่งในแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของลัทธินี้ คือ “การดำรงอยู่มาก่อนสาระ” (Existence precedes essence) อันเป็นแนวทางของ ฌอง-ปอล ซาทร์ (Jean-Paul Sartre) ซึ่งเสนอว่า มนุษย์ไม่มีสาระหรือจุดมุ่งหมายใดติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่ต้องสร้างความหมายให้แก่ตนเองผ่านการกระทำและการเลือกของตน

แนวคิดอัตถิภาวนิยมยังสะท้อนให้เห็นถึงภาวะของมนุษย์ที่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน ความว่างเปล่า และความไร้แก่นสารของโลกที่ปราศจากจุดหมายโดยธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้มนุษย์ต้องแบกรับภาวะแห่งความกังวล (anxiety) และความโดดเดี่ยว (alienation) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม อัตถิภาวนิยมมิได้มองสิ่งเหล่านี้ในเชิงลบเพียงอย่างเดียว หากแต่ถือเป็นเงื่อนไขอันจำเป็นที่ทำให้มนุษย์สามารถแสวงหาความหมายและสร้างตัวตนของตนเองได้อย่างแท้จริง การศึกษาแนวคิดอัตถิภาวนิยมจึงมีคุณูปการต่อการทำความเข้าใจบทบาทของเสรีภาพ ความรับผิดชอบ และการตระหนักรู้ในการดำรงอยู่ของมนุษย์ในโลกสมัยใหม่ที่ซับซ้อนและปราศจากแบบแผนตายตัว

วรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์วรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตของโสเภณีในบริบทสังคมไทย ผ่านผลงานของนักเขียนไทยที่มีคุณค่าในเชิงวรรณศิลป์และเนื้อหาทางสังคม โดยคัดเลือกวรรณกรรมจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ “หญิงคนชั่ว” ของ ก. สุรางคนางค์, “สนิมสร้อย” ของ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์

และ “เลื่อมสลับลาย” ของ กฤษณา อโศกสิน ซึ่งล้วนเป็นผลงานที่สะท้อนภาพชีวิตของโสภณในหลากหลายแง่มุม วรรณกรรมทั้งสามเรื่องนำเสนอภาพตัวละครโสภณมิใช่เพียงในฐานะของผู้ประกอบอาชีพบริการทางเพศ หากแต่ในฐานะ “มนุษย์” ผู้เผชิญกับเงื่อนไขของชีวิตอันซับซ้อน ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และจิตวิญญาณ ตัวละครหญิงเหล่านี้มักดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดันจากค่านิยมทางศีลธรรม กระแสอคติของสังคม และความเปราะบางทางอารมณ์ ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นความเป็นมนุษย์ที่ต้องดิ้นรนเพื่อดำรงอยู่ท่ามกลางโครงสร้างสังคมที่ไม่เอื้ออำนวย การศึกษาวรรณกรรมโสภณจึงไม่เพียงเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงศีลธรรมเท่านั้น หากยังเปิดพื้นที่ในการทำความเข้าใจพลวัตทางสังคม อำนาจ วาทกรรม และอัตลักษณ์ของสตรีที่อยู่ชายขอบของระบบคุณค่ากระแสหลัก วรรณกรรมเหล่านี้สามารถทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนความขัดแย้งของค่านิยมในสังคมไทย รวมถึงตั้งคำถามต่อบทบาทของวรรณกรรมในฐานะเครื่องมือในการเปิดเผยความจริงอันไม่พึงปรารถนาในชีวิตมนุษย์

บทวิเคราะห์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสภณของนักเขียนไทย

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การสะท้อนแนวคิดอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ภายในวรรณกรรมโสภณของนักเขียนไทย โดยเฉพาะในผลงาน “หญิงคนชั่ว” ของ ก. สุรางคนางค์, “สนิมสร้อย” ของ รงค์ วงษ์สวรรค์ และ “เลื่อมสลับลาย” ของ กฤษณา อโศกสิน ซึ่งล้วนมีตัวละครเอกที่ต้องเผชิญกับสถานะชีวิตอันจำกัด ทว่ามีการแสดงออกถึงการเลือก การตัดสินใจ และการรับผิดชอบในลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดอัตถิภาวนิยมอย่างชัดเจน จากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวละครโสภณในวรรณกรรมทั้งสามเรื่อง ไม่ได้ถูกนำเสนอในฐานะเหยื่อของโชคชะตาเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นปัจเจกบุคคลที่มีเสรีภาพในการเลือกทางเดินชีวิต แม้จะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางโครงสร้างสังคม เช่น ความยากจน การเลือกปฏิบัติ หรืออคติทางศีลธรรม ตัวละครเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการดำรงอยู่ที่มีจุดหมาย (existence with intention) โดยเฉพาะในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตของตนเอง และยอมรับผลของการกระทำนั้นโดยไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบ

แนวคิดเรื่อง “การมีอยู่มาก่อนสาระ” (Existence precedes essence) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของอัตถิภาวนิยม ปรากฏให้เห็นในลักษณะที่ตัวละครไม่ยอมจำกัดตนเองอยู่ภายใต้คำจำกัดความของสังคม เช่น คำว่า “หญิงชั่ว” หรือ “โสภณ” แต่พยายามนิยามตนเองใหม่ผ่านการกระทำและเจตจำนงเสรี ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ ตัวละครใน “หญิงคนชั่ว” ที่แม้จะถูกสังคมตีตราว่าเป็นหญิงขายบริการ แต่ยังสามารถรักษาคูณธรรมและความเป็นมนุษย์ไว้ได้ภายใต้สถานะชีวิตที่ถูกมองว่า “ต่ำต้อย” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชาตรีที่ว่า ความเป็นมนุษย์มิได้ขึ้นอยู่กับคำตัดสินของผู้อื่น แต่ขึ้นอยู่กับกระทำของตนเองและความ

จริงใจต่อตัวตนของตน วรรณกรรมเหล่านี้จึงสามารถถูกมองในฐานะพื้นที่ทางวาทกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้ตั้งคำถามต่อค่านิยมกระแสหลัก พร้อมทั้งเข้าใจความซับซ้อนของการดำรงอยู่ในโลกที่ปราศจากความหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยการมีชีวิตอยู่อย่างมีสำนึกและการสร้างความหมายด้วยตนเองจึงถือเป็นสาระสำคัญของการดำรงอยู่ตามแนวคิดอรรถิภาวนิยม ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทยกลุ่มนี้

บทวิจารณ์แนวคิดอรรถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย

การวิจารณ์ในส่วนนี้มีเป้าหมายเพื่อพิจารณาผลกระทบและข้อจำกัดของการประยุกต์ใช้แนวคิดอรรถิภาวนิยมในบริบทของวรรณกรรมโสเภณี โดยเฉพาะในมิติของการสัมพันธ์ระหว่างเสรีภาพของปัจเจกบุคคลกับกรอบคุณค่าทางสังคม งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้แนวคิดอรรถิภาวนิยมจะส่งเสริมให้มนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกและกำหนดความหมายให้แก่ชีวิตของตนเองอย่างอิสระ แต่ในทางปฏิบัติ การยึดถือเสรีภาพของปัจเจกเป็นศูนย์กลาง โดยปราศจากการเชื่อมโยงกับกรอบศีลธรรมส่วนรวม อาจนำไปสู่ความตึงเครียดระหว่างปัจเจกและสังคม รวมถึงการตั้งคำถามต่อความรับผิดชอบต่อนักเขียนที่เข้าร่วมในโครงสร้างเดียวกัน

ในวรรณกรรมที่ศึกษา แม้ผู้เขียนจะพยายามเสนอภาพชีวิตของโสเภณีในเชิงเข้าอกเข้าใจ โดยเปิดเผยความซับซ้อนทางอารมณ์และชีวิตภายในของตัวละคร แต่กระนั้น การเล่าเรื่องบางลักษณะก็อาจนำไปสู่การสร้างภาพเหมารวมรูปแบบใหม่ เช่น การถ่ายโอนภาพของ “ความชั่วร้าย” หรือ “การแสวงหาผลประโยชน์” จากตัวโสเภณีไปยังตัวละครอื่น เช่น แม่เลี้ยง หรือบุคคลผู้มีอำนาจในระบบแสวงหาผลประโยชน์จากร่างกายผู้หญิง ซึ่งอาจก่อให้เกิดการลดทอนความหลากหลายของประสบการณ์ของตัวละครหญิง และเป็นอุปสรรคต่อการเข้าใจชีวิตของปัจเจกในแบบที่แนวคิดอรรถิภาวนิยมตั้งใจจะสะท้อน นอกจากนี้ การนำเสนอเสรีภาพของตัวละครโสเภณีในฐานะผู้เลือกอาชีพของตนเองอย่างเสรี อาจมองข้ามเงื่อนไขเชิงโครงสร้าง เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางเพศ และการขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่จำกัดเสรีภาพเชิงปฏิบัติ (practical freedom) ของตัวละคร และอาจทำให้แนวคิดอรรถิภาวนิยมในวรรณกรรมเหล่านี้กลายเป็นเพียงการให้ภาพของ “เสรีภาพเชิงอุดมคติ” มากกว่าการสะท้อนความจริงของชีวิตที่มีข้อจำกัดอย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมเหล่านี้ยังคงมีคุณูปการสำคัญในฐานะพื้นที่ทางวาทกรรมที่เปิดโอกาสให้เกิดการตั้งคำถามต่อกรอบศีลธรรมอันตายตัวของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความซับซ้อนของการดำรงอยู่ วรรณกรรมโสเภณีที่วิเคราะห์ในงานวิจัยนี้จึงมิได้มี

บทบาทเพียงในการสะท้อนหรือสนับสนุนแนวคิดอัตถิภาวนิยมเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องมือวิจารณ์เชิงสังคม ที่ท้าทายการนิยามความดี ความชั่ว และบทบาทของผู้หญิงในกรอบศีลธรรมไทยอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

การศึกษาแนวคิดอัตถิภาวนิยม

แนวคิดอัตถิภาวนิยม (Existentialism) โดยเฉพาะทฤษฎีของ ฌอง-ปอล ซาทร์ (Jean-Paul Sartre) ถือเป็นหนึ่งในแนวคิดทางปรัชญาที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับความเป็นปัจเจกบุคคลและเสรีภาพในการเลือกของมนุษย์ ซาทร์ได้เสนอหลักการสำคัญว่า “การดำรงอยู่มาก่อนสาระ” (existence precedes essence) ซึ่งหมายความว่ามนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดโดยสาระหรือแก่นแท้ที่ตายตัวตั้งแต่แรกเกิด แต่จะต้องสร้าง “สาระ” หรือความหมายของตนเองขึ้นผ่านการกระทำและการเลือกในชีวิตจริง ในแง่นี้ ซาทร์มองว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเสรีภาพเต็มที่ในการตัดสินใจ แม้ว่าการเลือกนั้นจะมาพร้อมกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างสูง เพราะทุกการกระทำของเรจะเป็นตัวกำหนดตัวตนและคุณค่าของชีวิตเราเอง นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังเน้นว่ามนุษย์ต้องเผชิญกับ “ความว่างเปล่า” หรือ “ความไร้ความหมายโดยพื้นฐาน” (absurdity) ของโลก ที่ไม่มีคำตอบหรือจุดหมายสุดท้ายที่แน่นอน ดังนั้นการที่แต่ละคนจะสร้างความหมายให้กับชีวิตนั้นจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นผ่านการมีสติและความรับผิดชอบต่อทางเลือกของตนเอง งานวิจัยหลายชิ้นได้นำแนวคิดนี้ไปวิเคราะห์บทบาทของปัจเจกบุคคลในสังคมยุคสมัยใหม่ ซึ่งมักเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ความสับสน และความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Flynn, 2006) แนวคิดอัตถิภาวนิยมจึงช่วยเปิดมุมมองในการเข้าใจว่า แม้ในสถานการณ์ที่ดูเหมือนไม่มีความหมายหรือไร้ทิศทาง แต่ผู้คนยังสามารถสร้างความหมายของตนเองได้โดยอาศัยเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อทางเลือกของตนเอง

ดังนั้น อัตถิภาวนิยมจึงไม่ได้เป็นแค่เป็นทฤษฎีทางปรัชญาเท่านั้น แต่ยังเป็นกรอบคิดที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการตื่นรู้ในตนเอง การยอมรับความไม่แน่นอนของชีวิต และการมีเจตจำนงในการดำรงอยู่ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทางจิตใจและการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

การศึกษาวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทย

วรรณกรรมไทยที่นำมาวิเคราะห์ เช่น หญิงคนชั่ว ของ ก. สุรางคนางค์, สนิมสร้อย ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ และ เลื่อมสลับลาย ของ กฤษณา อโศกสิน ได้แสดงให้เห็นภาพของตัวละครโสเภณีในมุมมองที่หลากหลายและมีความซับซ้อนทางด้านจิตใจและสังคม ไม่ได้จำกัดเพียงแค่การเป็นตัวแทนอาชีพบริการทางเพศเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งและความท้าทายที่พวกเขาเผชิญในชีวิตจริง ตัวละครเหล่านี้ถูกนำเสนอในฐานะมนุษย์ที่มีความรู้สึก มีความคิด และเผชิญกับแรงกดดันจากหลายมิติ ทั้งแรงกดดันจากสังคมที่มองโสเภณีด้วยทัศนคติในเชิงลบและตีตรา รวมถึงแรงกดดันทางศีลธรรมที่ซับซ้อนและอาจขัดแย้งกับความต้องการหรือความ

เป็นจริงของชีวิตตัวเอง นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงความทุกข์ทางจิตวิญญาณ การแสวงหาความหมายของชีวิต และการดิ้นรนเพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในโลกที่เต็มไปด้วยอคติและความไม่ยุติธรรม (กาญจนวนุฒินัน, 2559) ในบริบทนี้ แนวคิดของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault, 1977) เรื่องวาทกรรมและอำนาจในสังคมมีความสำคัญในการวิเคราะห์วรรณกรรมเหล่านี้ ฟูโกต์ชี้ให้เห็นว่าสังคมใช้วาทกรรมเพื่อควบคุมและกำหนดความหมายของ “ความปกติ” และ “ความเบี่ยงเบน” ผ่านกลไกของอำนาจที่แทรกซึมอยู่ในสถาบันและความคิดของผู้คน ตัวละครโสเภณีในวรรณกรรมจึงถูกตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ถูกอำนาจทางสังคมตีกรอบและกำหนดสถานะ แต่ในขณะเดียวกัน ตัวละครเหล่านี้ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นปัจเจกที่มีความสามารถในการต่อสู้หรือท้าทายกรอบดังกล่าว ผ่านการเลือกและการแสดงออกของตนเอง

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวรรณกรรมโสเภณีในบริบทไทยจึงไม่เพียงแต่เป็นการอ่านเรื่องราวของบุคคลในอาชีพบริการทางเพศเท่านั้น แต่ยังเป็นการสำรวจมิติทางสังคม จิตวิทยา และวัฒนธรรม ที่ช่วยเปิดเผยความซับซ้อนของชีวิตมนุษย์ และบทบาทของอำนาจและวาทกรรมในการสร้างและจำกัดอัตลักษณ์ของบุคคลในสังคมไทย

การวิเคราะห์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณี

การวิเคราะห์ตัวละครโสเภณีในวรรณกรรมทั้งสามเรื่อง ได้แก่ หญิงคนชั่ว, สนิมสร้อย, และ เลื่อมสลัปลาย พบว่า ตัวละครเหล่านี้สะท้อนแนวคิดอัตถิภาวนิยมอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะในแง่ของเสรีภาพในการเลือกและความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการกระทำ ตัวละครโสเภณีแม้จะถูกตีตราและถูกจำกัดด้วยกรอบสังคมที่ตัดสินอย่างรุนแรง แต่พวกเขากลับมีความสามารถในการแสดงเจตจำนงเสรี เพื่อกำหนดและสร้างความหมายของชีวิตตนเอง ใน หญิงคนชั่ว ตัวละครหลักถูกตีตราในฐานะ “หญิงชั่ว” ตามภาพลักษณ์สังคมที่มองโสเภณีด้วยความไม่ยอมรับ แต่กลับสามารถรักษาคุณค่าความเป็นมนุษย์ในรูปแบบของความจริงใจต่อตัวตนของตนเอง (authenticity) ได้อย่างชัดเจน (Bakewell, 2016) นี่สะท้อนแนวคิดของชาตร์ที่ว่า “ความเป็นมนุษย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้อื่น แต่ขึ้นอยู่กับ การกระทำและความจริงใจต่อตัวตนของตนเอง” (Sartre, 1943) ซึ่งหมายความว่า มนุษย์แต่ละคนมีอำนาจในการสร้างตัวตนและนิยามความหมายของชีวิตผ่านการเลือกและการกระทำของตนเอง แม้ว่าจะต้องเผชิญกับความไม่ยุติธรรมหรือการตีตราทางสังคมก็ตาม ตัวละครโสเภณีในวรรณกรรมเหล่านี้จึงไม่ได้เป็นเพียงเหยื่อของสภาพสังคมหรือบทบาทที่ถูกกำหนดมา แต่ยังเป็นตัวแทนของการต่อสู้ในระดับปัจเจก ที่แสดงออกถึงเสรีภาพในทางเลือกและความรับผิดชอบที่จะต้องแบกรับผลลัพธ์ทั้งด้านบวกและลบของชีวิตตนเอง การนำแนวคิดอัตถิภาวนิยมมาวิเคราะห์จึงช่วยทำให้เห็นมิติของมนุษย์ที่ลึกซึ้งกว่าเดิม คือการมีเจตจำนงเสรี แม้จะอยู่ในสภาพที่ถูกจำกัดหรือถูกกดขี่ก็ตาม นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังช่วยเปิดมุมมองใหม่ในการทำความเข้าใจตัวละครโสเภณีว่าเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตและเรื่องราวเฉพาะตัว ไม่ใช่เพียงภาพลักษณ์หรือตัวแทนอาชีพที่สังคมมองในแง่ลบเท่านั้น การยอมรับและเข้าใจเสรีภาพและความรับผิดชอบของตัวละครเหล่านี้

ในเชิงอัตถิภาวนิยมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการถอดรหัสความหมายของวรรณกรรม และสะท้อนประเด็นทางสังคมอย่างลึกซึ้ง

การวิจารณ์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณี

แม้การนำแนวคิดอัตถิภาวนิยมมาวิเคราะห์ตัวละครโสเภณีในวรรณกรรมไทยจะช่วยเปิดมิติใหม่ในการเข้าใจเสรีภาพและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล แต่ก็ยังมีข้อจำกัดและข้อวิพากษ์ในบริบทของวรรณกรรมโสเภณีอย่างชัดเจน เสรีภาพที่ตัวละครแสดงออกในงานวรรณกรรมบางเรื่องอาจเป็นเสรีภาพในเชิงอุดมคติ (idealized freedom) ที่ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขความเป็นจริงในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และการเลือกปฏิบัติทางเพศที่มีอิทธิพลอย่างแรงกล้าต่อชีวิตของหญิงโสเภณี (Beauvoir, 1949) ปัญหาเหล่านี้มักถูกลดทอนหรือมองข้ามในบางงานวรรณกรรม ซึ่งทำให้เสรีภาพของตัวละครดูเหมือนเป็นการเลือกอย่างสมบูรณ์โดยไม่มีข้อจำกัดจากบริบทสังคมที่แท้จริง การนำแนวคิดอัตถิภาวนิยมมาวิเคราะห์อาจนำไปสู่การสร้างภาพเหมารวมใหม่ๆ ที่ลดความหลากหลายของประสบการณ์และความเป็นจริงที่ซับซ้อนของผู้หญิงในอาชีพนี้ได้ (กาญจนวนุพันธ์, 2559) เช่น การเน้นเพียงความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยไม่พิจารณาถึงปัจจัยโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่กดทับและจำกัดทางเลือกของพวกเธอ ทำให้บางครั้งวรรณกรรมอาจดูเหมือนว่าตัวละครโสเภณีเป็นผู้มีอำนาจและเสรีภาพเต็มที่เกินกว่าความจริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีข้อจำกัดเหล่านี้ วรรณกรรมโสเภณีไทยเหล่านี้ก็ยังมีคุณูปการสำคัญในการเปิดพื้นที่ทางวาทกรรมเพื่อท้าทายค่านิยมและมาตรฐานทางศีลธรรมแบบดั้งเดิมของสังคมไทยได้อย่างทรงพลัง พวกเขาส่งผลกระทบให้เกิดการตั้งคำถามกับการตีตราและความไม่เป็นธรรมทางสังคม อีกทั้งยังช่วยสร้างความเข้าใจต่อความหลากหลายของประสบการณ์ชีวิตหญิงโสเภณีในมิติที่ลึกซึ้งกว่าการมองแบบผิวเผิน

ดังนั้น การวิจารณ์แนวคิดอัตถิภาวนิยมในบริบทนี้จึงเป็นการเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการผสมผสานมุมมองหลากหลาย ทั้งมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เข้าไปในกรอบวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ครบถ้วนและสมจริงยิ่งขึ้นต่อชีวิตและบทบาทของตัวละครโสเภณีในวรรณกรรมไทย

สรุป

งานวิจัยนี้มีคุณค่าทางวิชาการอย่างสูงในหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาวรรณกรรมและปรัชญาอัตถิภาวนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นความหมายของการดำรงอยู่และการตัดสินใจในฐานะมนุษย์อย่างแท้จริง การนำแนวคิดอัตถิภาวนิยมมาศึกษาวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทยถือเป็นการเปิดมุมมองใหม่ที่ท้าทายการตีความเดิม ๆ ที่มักจะมองตัวละครโสเภณีในมิติที่ตื้นเขินหรือเชิงลบเพียงอย่างเดียว งานวิจัยนี้จึงช่วยเพิ่มความเข้าใจถึงความซับซ้อนและความหลากหลายของตัวละครเหล่านี้ในแง่มุมของความเป็นมนุษย์ ความรู้สึก และการต่อสู้กับความเป็นจริงในชีวิต นอกจากนี้ งานวิจัยยังช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการในวงการวรรณกรรม

ไทย เนื่องจากแนวคิดอัตถิภาวนิยมยังไม่ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในการวิเคราะห์วรรณกรรมกลุ่มนี้ การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการสะท้อนแนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีจึงช่วยส่งเสริมการพัฒนาทฤษฎีวรรณกรรมและวิธีการวิเคราะห์ที่หลากหลายและทันสมัยมากขึ้น ในแง่ของการศึกษาเชิงวิชาการ งานวิจัยนี้ยังเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับนักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจในด้านวรรณกรรมไทยและปรัชญา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยต่อยอดในอนาคต อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการพูดคุยและถกเถียงทางวิชาการในวงกว้างเกี่ยวกับบทบาทของโสเภณีในสังคมไทย ผ่านเลนส์ของปรัชญาอัตถิภาวนิยม ซึ่งจะช่วยขยายขอบเขตความรู้และความเข้าใจต่อประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม และมนุษยศาสตร์ในภาพรวม

โดยรวม งานวิจัยนี้ไม่เพียงแต่เพิ่มมิติใหม่ให้กับการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมไทย แต่ยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความตระหนักในความหลากหลายของประสบการณ์มนุษย์ที่ถูกนำเสนอในวรรณกรรมโสเภณี ทำให้เกิดความรู้และมุมมองที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อทั้งตัววรรณกรรมและบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มีการเสนอแนวทาง ด้านนโยบาย แก้ไขปัญหาทกกรรมโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาในยุคสมัยแห่งการพัฒนาและยุคปัจจุบัน เพื่อให้เข้าใจบริบทของสังคมที่ชัดเจน
2. กำหนดนโยบายโสเภณีสู่การปฏิบัติ แต่เนื่องจากบริบททางสังคมไทยยุคปัจจุบันที่มีความแตกต่างจากในอดีตของทั้งสองยุคที่ผ่านมา
3. ควรผลักดันให้นักเขียนไทย สร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรม ที่แผ่มุมมองทางสังคมอีกด้าน หรือหลายด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี ระหว่างนักเขียนไทยและต่างประเทศ เพื่อเข้าใจความแตกต่างและความเหมือนในมุมมองทางวรรณกรรม
2. วิจัยปรัชญาแนวคิดทางสังคมเกี่ยวกับโสเภณีในสังคมไทย เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาและปัญหาสังคมในบริบทไทย
3. วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศ โดยใช้หลักการทางปรัชญาเป็นกรอบแนวคิด เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมและยั่งยืน

4. ศึกษาวัฒนธรรมและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของโสเภณีในสังคมไทย เพื่อทำความเข้าใจบริบทและต้นตอของปัญหา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับโสเภณีในบริบทสังคมไทยยุคปัจจุบัน เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติและมุมมองทางสังคม
2. ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีของนักเขียนไทยและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคม
3. วิจัยนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาโสเภณีในประเทศไทย พร้อมเสนอแนวทางปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน
4. วิเคราะห์บทบาทของวรรณกรรมในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวัฒนธรรมสังคมที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี
5. ศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมและสังคมที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของโสเภณีในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาวัฒน์, ก. (2559). *การศึกษาอัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมโสเภณีไทย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตนา ดำรงเลิศ. (2548). *อัตถิภาวนิยมกับมนุษย์: แนวคิดและการประยุกต์*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจตนา นาควัชร. (2542). *โลกสมมติในวรรณกรรมและชีวิตจริง*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2523). *วรรณกรรมกับสังคมไทย*. สำนักพิมพ์วิทยาลัยครู.
- ธารทิพย์ แก้วทิพย์. (2564). *เสรีภาพและความรับผิดชอบในอัตถิภาวนิยม*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- นพมาศ พวงสุวรรณ. (2545). *นวนิยายกับการสะท้อนสังคมไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พินิจ รัตนกุล. (2549). *ปรัชญาและวรรณกรรม: การบูรณาการแนวคิด*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิริยา ถาวรชัยสิทธิ์. (2547). *ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของโสเภณีไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วนิดา บำรุงไทย. (2544). *วัฒนธรรมแห่งชีวิตในวรรณกรรมไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยศ สันตสมบัติ. (2536). *ชื่อหนังสือเกี่ยวกับโสเภณีและสังคม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรสา แสงเงิน. (2564). *โสเภณีในสังคมไทย: ปรากฏการณ์และบริบททางวัฒนธรรม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ.
- Bakewell, S. (2016). *At the existentialist café: Freedom, being, and apricot cocktails*. Other Press.
- Beauvoir, S. de. (1949). *The second sex* (H. M. Parshley, Trans.). Vintage Books. (Original work published 1949)

-
- Camus, A. (1942). *The stranger* (M. Ward, Trans.). Vintage International. (Original work published 1942)
- Flynn, T. (2006). *Existentialism: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Foucault, M. (1977). *Discipline and punish: The birth of the prison* (A. Sheridan, Trans.). Pantheon Books. (Original work published 1975)
- Sartre, J.-P. (1943). *Being and nothingness: An essay in phenomenological ontology* (H. Barnes, Trans.). Philosophical Library. (Original work published 1943)
- Sartre, J.-P. (1946). *Existentialism is a humanism* (P. Mairet, Trans.). Yale University Press. (Original work published 1946)

